

373.5.011.33(073)
Б95

Ministerul Educației al Republicii Moldova
Proiectul *Educație de calitate*
în mediul rural din Republica Moldova

Български език и литература

Гид за прилагане на модернизирания курикулум
в лицейските класове

de implementare
a curriculumului
modernizat
pentru treapta liceală

ÎN MEDIUL RURAL
DIN MOLDOVA

EDUCAȚIE DE CALITATE

15
din 1990

CARTIER *în toate librăriile bune*

Български език и литература

Гид за прилагане на модернизирания курикулум
в лицейските класове

Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta liceală

CARTIER

Elaborat și editat în cadrul Proiectului Educație de calitate
în mediul rural din Republica Moldova, finanțat de Banca Mondială.
Aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr.12 din 5 noiembrie 2010.
Aprobat prin Ordinul nr.810 din 9 noiembrie 2010 al ministrului Educației.

Recenzenți:

Kassir Tamara, profesoară, grad didactic I, LT "V. Korolenko", s. Moskovei, Cahul
Dimitrova Nadejda, lector superior la catedra „Limba și comunicare”, Facultatea Filologie,
Universitatea Pedagogică de Stat „I.Creangă”

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 24 05 87, tel.: 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
www.cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

LIBRĂRIILE CARTIER

Casa Cărții, bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, Chișinău. Tel./fax: 34 64 61. E-mail: casacartii@cartier.md
Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria 9, str. Pușkin, nr. 9, Chișinău. Tel.: 22 37 83. E-mail: libraria9@cartier.md

Colecția *Cartier Educațional* este coordonată de Liliana Nicolaescu-Onofrei

Editor: Gheorghe Erizanu

Autori: Elena Rațeva, Kirilka Demireva, Nadejda Cara

Lector: Elena Rațeva

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Sergiu Fusa

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Tipografia Centrală (nr. 3644)

Elena Rațeva, Kirilka Demireva, Nadejda Cara

ГИД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МОДЕРНИЗИРАНИЯ КУРИКУЛУМ ПО
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА В ЛИЦЕЙСКИТЕ КЛАСОВЕ

Ediția I, decembrie 2010

© 2010, Ministerul Educației, pentru prezenta ediție.

Toate drepturile rezervate. Cărțile Cartier sînt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Гид за прилагане на модернизирания курикулум по български език и литература в лицейските класове
/ Елена Рацеева, Кирилка Демирева, Надежда Кара. – Ch. : Cartier, 2010 (Tipogr. "Bons Offices" SRL). – 128 p.
– (Colecția "Cartier educațional").

ISBN 978-9975-79-663-7.

37.016.046:811.163.2+821.163.2.09

P 29

Автори:

Elena RAȚEEVA,

conferențiar universitar,

Școala Antropologică Superioară (coordonator);

Kirilka DEMIREVA,

prof. grad. didactic superior,

Liceul Teoretic „Vasil Levschi”, Chișinău;

Nadejda CARA,

doctor în filologie, conferențiar universitar,

Institutul Patrimoniului Cultural, Academia de Științe a Moldovei.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Структура, функции и начини за прилагане на модернизирания курикулум...	5
2. Формиране и развитие на личността в процеса на внедряване на курикулума.....	10
3. Културологичният и лингвокултурологичният подход като основа за преподаване на български език и литература в лиците в логиката на модернизирания курикулум	14
4. Методология на формиране на специфичните компетенции по дисциплината.....	24
5. Корелация на компетенции, субкомпетенции, съдържание, типове дейност, дидактически стратегии (преподаване-изучаване-оценяване).....	30
6. Дидактически стратегии за преподаване - изучаване.....	32
6.1. Типология и специфика на дидактическите стратегии при компетентностен подход.....	32
6.2. Многообразие и комбиниране на методи и техники за формиране на различните компетенции.	39
6.3. Опори и начини за проектиране в рамките на дидактическите стратегии.....	41
7. Стратегии за оценяване.....	46
7.1. Оценяване, ориентирано на компетенции	46
7.2. Типове на оценяване	47
7.3. Методи и техники за оценяване	48
7.4. Форми за текущо оценяване	49
7.5. Дидактически материали за оценяване на компетенциите	56
8. Идеи за диференцирано преподаване на Българска литература в хуманитарен и реален профил (11. клас).....	59
9. Методически препоръки за дидактично проектиране по профили и по класове.....	63
10. Методически препоръки за използване на съществуващите дидактични материали в процеса на внедряването на модернизирания курикулум.....	72
11. Разработки на уроци, ориентирани на формиране у учениците на специфичните компетенции по Български език и литература	92
11.1. Методически вариант за организиране и провеждане на блок уроци, посветени на одата „Левски“ („Епопея на забравените“) от Ив. Вазов (11. клас, хуманитарен профил)	92
11.2. Вариант на обобщителен урок върху „Епопея на забравените“ от Ив. Вазов	112
11.3. Методически вариант на урок по български език в 12. клас.....	118
ПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА.....	126

1. Структура, функции и начини за прилагане на модернизирания курикулум.

Курикулумът по български език и литература за лицейските класове е основен организационно-методически документ и повече от десетилетие обслужва учебния процес в училищата, където се обучават ученици от българския етнос в Молдова. Периодически този документ се модернизира поради динамиката в образователните процеси в средното училище. Кой са определящите фактори на тази динамика, извикали на живот Курикулум 2010? Без претенция за изчерпателност може да се посочат следните:

- Съществени изменения в характеристиките на езиковата личност в лицейските класове: полилингвална, сама определяща приоритетите в многообразието от речево-комуникативни модели; засилваща се утилитаризация (важна за личността е практическата полза от овладяване на българския език в неговата книжовна форма); възприемане на българската литература като възможност за престижно духовно присъствие в различни равнища на българското общество.
- Развитие на науките за езика и литературата, както и промените в живата публицистична реч в българското медийно пространство, в което българите от Молдова неминуемо попадат в резултат на един или друг личен житейски избор.
- Засилващата се необходимост от обновяване и промяна на педагогическите и методическите модели на комуникация в урока и в извънкласните форми, гарантиращи личностно ориентирано образование.
- И не на последно място порасналият професионализъм на учителите по български език и литература, който е резултат от натрупан опит и (само)образование.

Нормативна база на модернизацията на курикулума:

- (1) «Програма за модернизация на образователната система в Република Молдова, 2005-2009», утвърдена с решение на Правителството № 863 от 16 август 2005 година. В Част III, точка 6 на този документ се подчертава необходимостта от цялостно преработване на курикулума с цел осигуряване на неговата гъвкавост и функционалност в контекста на подготовката на ученици за живота в съвременния постоянно променящ се свят чрез: а) центриране върху интересите на личността; б) формиране на комуникативни компетенции, толерантност, критическо мислене, в) формиране на жизнено необходимите умения и навици и т.д.